

Scriitoare și jurnalistă de origine turco-indiană, KENIZÉ MOURAD s-a născut la Paris în 1940. Mama ei, fiica nepoatei sultanului Murad al V-lea, căsătorită cu un rajah indian, apoi refugiată la Paris, a murit la scurtă vreme după naștere.

În tinerețe, prințesa care va deveni ziaristă și scriitoare a pornit în căutarea propriilor origini și a cercetat islamul, astfel descoperind caracterul deschis al acestei religii. După lungi sejururi în India și Pakistan, a studiat psihologia și sociologia la Sorbona, în 1965 a devenit jurnalist independent, iar din 1968 și-a câștigat existența ca însoțitoare de bord. În 1970, începe să scrie pentru publicația *Le Nouvel Observateur* și să se specializeze în civilizația și relațiile externe ale țărilor din Orientul Mijlociu. Este corespondent de război în Etiopia și Liban, relatează de la fața locului asediul Beirutului din 1982 și revoluția din Iran din 1983.

În scurt timp renunță la cariera jurnalistică pentru a se dedica scrisului. În 1987, publică *În numele prințesei moarte* (Nemira, 2012), un roman în care spune povestea propriei familii, încercând să explice trecutul Turciei și ravagiile istoriei în general. Cartea a devenit imediat bestseller internațional, s-a vândut în milioane de exemplare și a fost tradusă în 34 de limbi. În 1998, a apărut *Le Jardin de Badalpur*, continuarea primului roman, iar în 2003 a văzut lumina tiparului volumul *Le parfum de notre terre, voix de Palestine et d'Israel*.

KENIZÉ MOURAD

În orașul de aur și argint

Traducere din limba franceză

MIHAELA STAN

NEMIRA

CAPITOLUL 1

– Iar l-a jignit pe rege!

Furioasă, Malika Kishwar străbate în lung și-n lat odaia, înconjurată de doamnele sale de companie, îngrozite. De obicei nu-și pierde cumpătul, însă acum se sufocă de indignare, încât de-abia mai reușește să vorbească. Cât îi urăște pe acești *angrezi*¹, care se poartă aici ca niște stăpâni și, în fiecare zi, îl umilesc pe respectatul suveran, iubitul ei fiu. Ea, întâia doamnă a regatului Awadh, o să le interzică neciopliților ăstora... Să le interzică? Plină de ciudă, și-a aruncat cât colo *dupatta*², dându-și la iveală formele impunătoare și o mică servitoare dă fuga s-o ridice. Ce poate să facă ea? În nenumărate rânduri a încercat să-l convingă pe rege să se împotrivescă pretențiilor tot mai mari ale „prietenilor și protectorilor“ săi, dar Wajid Ali Shah, cu toate că e un bărbat atât de blând, s-a enervat în cele din urmă:

– Vă rog să nu mai aduceți în discuție acest subiect, preacinstită mamă. Compania caută orice pretext ca să pună stăpânire pe stat și noi nu trebuie să-i oferim unul, ci, dimpotrivă, să ne purtăm ca niște aliați cinstiți.

„Aliați cinstiți? Cu trădătorii ăștia?“ fusese ea gata să-i răspundă, dar privirea regelui o silise să tacă. O privire așa de tristă

¹ Pronunție locală pentru „englez“, răspândită în Indii de francezi (n.a.).

² Șal foarte lung și lat, menit să ascundă corpul (n.a.).

și descumpănită, încât ea își dăduse seama că ar fi fost zadarnic și mai ales o cruzime să insiste. Cine suferea mai mult decât fiul ei din pricina situației înjositoare în care, de ani întregi, îl ține Rezidentul, reprezentantul puternicei Companii engleze a Indiilor Orientale și adevăratul cârmuitor al unui regat unde Wajid Ali Shah nu mai era monarh decât cu numele. O marionetă în mâinile acestei companii care, de un secol întreg, prin presiuni, amenințări și făgăduieli minci-noase, lua în stăpânire statele suverane, unul câte unul.

Malika Kishwar nu înțelege... Cum s-a putut ajunge într-o asemenea situație?

Draperia cea grea de la intrarea în cameră e dată la o parte: un eunuc cu șalvari albi și tunică lungă, din catifea de culoarea prunei, anunță sosirea primei și a celei de-a doua soții a Maiestății Sale. Cu zâmbete trufase și pas solemn, femeile intră în foșnetul trenelor de mătase. Tenul alb le dovedește descendența nobilă. Întâia soție are aproape treizeci de ani, cea de-a doua nu cu mult mai puțin, însă pânțele revărsate, urmare a vieții trândave și a excesului de dulciuri, le-au îmbătrânit înaintea de vreme. Dar asta nu contează, poziția lor este asigurată: fiecare a adus pe lume un fiu. Potrivit legilor din *zenana*¹, ar trebui să se urască – în acest mediu închis, luptele pentru putere se poartă fără milă, dar ele sunt prietene, ori cel puțin așa dau de înțeles.

Însă Malika Kishwar nu se lasă înșelată; admiră iscusința nurorii sale mai mari. Pentru a-și împiedica rivala să comploteze, ce mijloc mai bun decât să și-o apropie printr-o afecțiune stăruitoare, nelăsându-i nicio clipă de libertate, trimițându-i în ajutor servitoare și eunuci care să-i raporteze apoi orice vorbă de-a ei, convingând-o că băieții lor nu pot sta departe unul de altul, pe scurt, învăluind-o într-o

¹ Harem. În India, atât la musulmani, cât și la hinduși, separarea bărbaților de femei e numită *purdah* (n.a.).

dragoste nedezmășită ca într-o pânză de păianjen. Iar discreta Raunaq Ara nu se poate măsura cu Alam Ara. Și totuși, fiică a marelui vizir¹, Raunaq Ara a fost mult timp favorita lui Wajid Ali Shah. Însă, cu timpul, el s-a plictisit de ea, așa cum s-a plictisit, pe rând, de toate frumusețile ce-i împodobesc palatele.

După ce s-a înclinat într-un respectuos *adab*² în fața lui Rajmata³, Alam Ara se ridică.

– Ce se petrece, Hozur⁴? Eunucii mi-au spus că obraznicia angrezului a întrecut orice închipuire. Adevărat că l-a amenințat pe Maiestatea Sa? Trebuie să facem ceva!

Ochii săi aruncă fulgere. A-l insulta pe domnul și stăpânul ei înseamnă a o insulta pe ea însăși, iar prima soție, care se mândrește că descinde dintr-una din cele mai nobile familii din Delhi, resimte profund aceste veșnice umiliri.

Malika Kishwar lasă să-i scape un surâs ironic: cunoaște vanitatea nurorii sale, dar mai știe și că, pentru a dobândi cândva râvnitul statut de regină-mamă, Alam Ara n-ar risca nici cel mai mărunț gest împotriva stăpânilor, deși îi disprețuiește.

– Duceți-vă să-l vedeți pe fiul meu, e foarte afectat, știți cât pune la suflet. Înconjurați-l cu atenții, încercați să-l ajutați să-și uite supărarea, arătându-i respectul și admirația voastră, e tot ce puteți face.

Și, făcând un semn cu mâna, le îndeamnă să plece. Astăzi nu are dispoziție să le asculte plângându-se și născocind, ore în șir, comploturi imposibile. Simte că pericolul prinde contur, trebuie să-și consulte astrologul.

¹ Mare vizir: prim-ministru. Vizir: ministru (n.a.).

² Formă curtenitoare de salut la musulmani: se duce mâna la frunte, iar plecăciunea e cu atât mai amplă, cu cât vrea să exprime un respect mai adânc. „Civilizația Adab“, care-a înflorit la Lucknow, era cunoscută drept centrul celor mai rafinate maniere din întreaga Indie (n.a.).

³ Regină-mamă (n.a.).

⁴ Maiestatea Voastră (n.a.).

O servitoare le arată celor două soții că regele se află în *parikhana*, „casa zânelor”, în mijlocul parcului Kaisarbagh.

Kaisarbagh sau „Grădina împăratului” este un ansamblu de palate construite sub forma unui pătrat împrejurul unui imens parc, amestecând exuberanța barocă a stucurilor galben-pai sau turcoaz și a balcoanelor ornamentate cu arcadele înalte, încadrate de pilaștri ce evocă palatul Versailles, în vreme ce multitudinea de cupole mici, în stil mogul, îți amintesc că te afli în Orient. Această împletire de elemente diferite a fost dorința lui Wajid Ali Shah care, pe când era prinț moștenitor, a pus să se ridice pentru numeroasele sale soții, favorite și dansatoare, acest ansamblu maiestuos, mai mare decât palatele Luvru și Tuileries la un loc.

Situată în capătul parcului împodobit cu fântâni, statui înfățișând-o pe Venus și Cupidoni de marmură albă, „casa zânelor” este o școală de muzică, dans și cânt, rezervată tinerelor fete alese din tot regatul pentru talentul și frumusețea lor și care alcătuiesc trupa artistică, corul și corpul de balet ale acestui suveran îndrăgostit de muzică și poezie. El însuși excelează în arta versificației – e autorul a o sută de culegeri prețuite de specialiști, nu doar indieni, ci și străini¹.

Când cele două *begum* intră în *parikhana*, tocmai începuse o reprezentație teatrală dată de „zâne”.

Pe scenă, niște personaje ciudate, în crinolină sau uniformă roșie, de ofițer britanic, perorează, imitând ocupantul, în aplauzele și râsetele câtorva zeci de tinere, tolănite pe covoare groase, presărate cu perne de catifea.

– Băstinașii ăștia n-au pic de simț moral, își iau nenumărate soții și concubine! rostește cu glas pițigăiat o doamnă grasă, cu crinolină verde.

– Iar sărmanele creaturi acceptă. Câtă lipsă de demnitate!

¹ În special Joseph Garcin de Tassy, specialist în limbi orientale, membru al Academiei Franceze și profesor de hindustani la Școala Imperială (n.a.).

– Ce vreți? Au mentalitate de sclave. Eu, dacă bărbatul meu ar îndrăzni să se uite la alta...!

Doi „ofițeri” comentează în aparteu:

– Nu lipsa lor de simț moral aș critica-o, ci lipsa de simț practic. Noi, dacă ne luăm o amantă, am fi atât de proști să facem caz? Când ne săturăm de ea, o părăsim. Și, dacă din nefericire, e însărcinată, nu-i treaba noastră! Aici, imbecilii ăștia se cred obligați, după ce s-au culcat cu o femeie, să-i asigure un statut și să recunoască orice bastard drept copil legitim! Îți imaginezi ce probleme legate de moștenire ar apărea, dacă noi am face la fel?

O crinolină roz continuă, vorbind pe nas:

– Închipuie-ți, draga mea, că o servitoare de-a mea mi-a povestit cum a ales o a doua soție pentru bărbatul ei fiindcă, mi-a spus, ea îmbătrânește și nu mai are chef să se culce cu el și să vadă de treburile casei. A doua soție se ocupă acum de toate și, pe deasupra, are grijă de ea cu respect și... recunoștință.

– Musulmanii ăștia chiar n-au nicio moralitate!

– Nici hindușii nu sunt mai grozavi!

– Musulmani sau hinduși, singurele lor legi sunt lenea și desfrâul, se amestecă o crinolină albastră. Ce femeie bună creștină s-ar gândi să nu-și facă datoria de soție, chiar dacă nu simte nicio plăcere. Eu, când soțul meu... ei bine, îmi spun rugăciunea.

– Ca noi toate, draga mea. Doar târfele apreciază lucrurile astea dezgustătoare!

În *parikhana*, asistența nu-și mai stăpânește râsul. Ici și colo se aud glume și e nevoie de ceva timp până când actrițele pot continua.

O uniformă roșie s-a apropiat de marginea scenei:

– Târfe sau nu, indienii au norocul să găsească la ei acasă ceea ce noi suntem obligați să căutăm în alte părți, cu riscurile – și cheltuielile! – de rigoare.

– Știați că, adaugă vecinul său, până acum treizeci de ani, înainte ca fetele noastre din Anglia să debarce în Indii ca să se căsătorească

și să stabilească reguli de bună-cuviință, fiecare ofițer avea acasă „drăguța” lui, o ibovnică indiană, dulce, devotată, voluptuoasă...?

Raiul pe pământ!

Oftează amândoi, ridicându-și ochii spre cer.

– Poate că bieții indieni sunt mai degrabă de plâns decât de condamnat, spune o micuță crinolină mov. Unii se închină la zei cu cap de maimuță sau de elefant, alții urmează învățăturile unui fals profet și ne consideră pe noi politeiști, întrucât credem în Sfânta Treime. Noroc că, de câțiva ani, misionarii noștri sunt tot mai numeroși. Am auzit că au început să apară convertiri...

Izbucnesc exclamații care o întrerup. În rândurile asistenței, femeile, care până atunci se distraseră, strigă indignate:

– Minciuni! Viclenii de angrezi aruncă astfel de minciuni ca să ne dezbine! Cine ar vrea să devină unul dintre canibalii care se laudă că-și mănâncă Domnul sub forma unei bucăți de pâine? Un Dumnezeu pe care l-au răstignit, un Dumnezeu care...

– Liniștiți-vă, doamnelor!

A răsunat o voce gravă. Femeile amuțesc brusc și se întorc spre divanul cu picioare de aur, undă stă lungit mult-iubitul lor stăpân.

La treizeci și patru de ani, Wajid Ali Shah este un bărbat chipeș, cu tenul alb și păr ca smoala. Pântecele proeminent, semn de bogăție și putere, îi accentuează măreția fiecărui gest. Degetele, mici și fine, par să se încovoie sub greutatea inelelor, însă cel mai mult atrag atenția ochii negri imenși, a căror tristețe nu e dezmințită de blândețea zâmbetului.

– Din păcate, e adevărat că unii se convertesc sau măcar se prefac. Nu din convingere – cum ar putea crede în asemenea baliverne? Până și englezii, neputând să le explice, le numesc mistere. Părerea mea este că pretinsele convertiri sunt cauzate de „mizerie”. Ele au loc în rândul celor mai săraci, fiindcă misionarii le dau bani și se ocupă de educația copiilor.

– Dar convertiții devin ținta disprețului celor din jur! obiectează o femeie.

– Tocmai de aceea sunt convins că ei își bat joc de străini și continuă să practice pe ascuns religia strămoșilor. Și, plimbându-și privirea peste întreaga asistență, continuă: Ca să revin la distracția din această după-amiază, mi s-a părut amuzantă. Cui o datorăm?

Se apropie o tânără zveltă, cu ochi mari, verzi, contrastând cu pielea smeadă. Se înclină grațios, ducându-și mâna la frunte în semn de respect.

– Hazrat Mahal! Te știam poetă, dar nu-mi închipuiam că ai și harul satirei. Ai știut să mă faci să râd într-o zi așa de grea precum cea de azi. Meriți cu adevărat numele pe care ți l-am dat: Iftikhar un Nissa, „mândria femeilor”. Și, scoțându-și de pe deget un smarald enorm, i-l întinde: Uite, ia-l, ca dovadă a recunoștinței mele!

„Mândria femeilor! O oarecare!” rânjește Alam Ara, care n-a putut niciodată s-o sufere pe Hazrat Mahal. Femeile din jurul ei încuviințează, atât pentru a-i face pe plac primei soții, stăpână încontestabilă peste *zenana*, după regina-mamă, cât și din invidie față de cele pe care suveranul le remarcă.

– Iertați-mă, Hozur, riscă Alam Ara, dar nu vă gândiți că e primejdios să râdem astfel de angrezi? Dacă află...

– Dacă află înseamnă că au spioni în palat și așa ceva nu pot crede, i-o întoarce regele, ironic. Dacă, totuși, ecoul jocurilor noastre ajunge până la ei, nu m-ar deranja să știe că și noi râdem de ei, cum și ei râd de noi. Ei au tunuri, noi avem râsul ca singură armă și n-am intenția să mă lipsesc de ea!

Cu aceste cuvinte, Wajid Ali Shah se ridică și, cu zâmbetul pe buze, își ia rămas-bun de la zânele sale.

...E prea bun, prea blând și poate prea...

Hazrat Mahal încearcă să-și alunge din minte cuvintele care tot revin, stăruitoare, cuvinte care nu pot să se refere la bărbatul pe

care-l iubește, la suveranul pe care-l admiră, cuvinte pe care le-a simțit ca pe o palmă când le-a auzit rostite, în urmă cu câteva zile, de rajahul Jai Lal Singh, totuși cel mai bun prieten al soțului ei.

Se aventurase pe terasa de nord a *zenanei*, cea care dă spre grădinile de la Diwan khas, sala Consiliului de Miniștri. La adăpostul înaltelor *jali*¹ nimeni nu putea s-o vadă; ea, în schimb, putea să-i observe pe demnitarii care veneau și plecau, ceea ce o distra, după toată trăncăneala femeilor și eunucilor.

Un bărbat înalt, cu o talie subțire, elegantă, în contrast cu siluetele rotofeie ale bărbaților de la curte, tocmai discuta preocupat cu alte două persoane:

– În împrejurările de acum, nu-i un lucru înțelept. Cu cât noi cedăm, cu atât englezii se cred îndreptățiți să conducă mai autoritar. Maiestatea Sa ar trebui să-i pună la punct, dar, din păcate, e prea slab.

Nevenindu-i a-și crede urechilor, Hazrat Mahal se aplecase și îl recunoscuse pe rajah, un om renumit pentru vorba slobodă, dar și pentru curajul și loialitatea sa față de suveran.

Și nu erau mulți ca el la Curte.

Hazrat Mahal avusese impresia că a primit un pumn în stomac, tremura de indignare! Slab, regele? El, care veghea la soarta a milioane de supuși, pe care-i cârmuia și-i proteja! Se întorsese val-vârtej în apartamentele ei și le poruncise imediat servitoarelor s-o lase singură. Nu-și dorea nimic altceva decât un pic de liniște.

Ghemuită pe divan, continuă să tremure, nu de furie, ci de frică. Un sentiment ciudat, asemănător cu cel pe care-l încercase la moartea tatălui ei. Avea doar doisprezece ani pe atunci și, cum mama ei murise când o adusese pe lume, se pomenise orfană. Pierduse singura ființă care o iubea și o ocrotea, rămânând lipsită de orice apărare.

¹ *Musharaby*: paravane din lemn perforat (n.a.).

La fel ca azi... Dar ce-i trece prin cap? Azi, regele domnește, e tânăr, sănătos, iar ea este una dintre soțiile lui și, mai ales, are un fiu care seamănă leit cu tatăl său.

Își amintește cele unsprezece lovituri de tun care au anunțat nașterea lui, în urmă cu zece ani. Wajid Ali Shah era pe atunci prinț moștenitor și întreg palatul părase că se bucură de venirea pe lume a pruncului dolofan, care nu era, totuși, decât al patrulea în ordinea succesiunii la tron. Ridică la doritul rang de mamă a unui băiat, primise titlul de „Nawab Hazrat Mahal”¹, Preamărita Sa Înălțime.

Ea, micuța orfană... Allah îi e martor ce drum lung a străbătut...

Inspirând ușor fumul din *hookah*² de cristal, Hazrat Mahal își amintește...

¹ *Mahal*: titlu atribuit celei care i-a dăruit regelui un băiat (n.a.).

² Pipă cu apă, numită și *narghilea* sau *shisha* (n.a.).